

## ÉRTESÍTÉS.

Értesítjük t. Olvasóinkat, hogy különkiadványként küldjük a következő közleményeket:

1. Kivonat az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának 1944. évi február hó 29-én tartott ülésén felvett jegyzőkönyvből.

2. A m. kir. földművelésügyi miniszter 162.000/1944. F. M. számú rendelete a halászati tilalmi idők újabb módosításáról.

3. Hirdetések.

## IRODALOM

Szentiványi Béla: **A piarista kuzstodiátus gazdaságtörténete.** (A Szent István Társulat kiadása. Budapest, 1943.)

A magyarországi kegyes tanítórend a mult évben ünnepelte letelepedésének 300. évfordulóját. Ennek a szép jubileumnak a fényét kívánta emelni Szentiványi Béla urad, főkörmányzó, m. kir. gazdasági főtanácsos a 428 oldalra terjedő érdekes és értékes munkával, amely tulajdonképpen a készülő nagy rendtörténet egyik kötete.

A piaristák mai uradalma, a Somogy, Tolna és Zala vármegyékben elterülő 25.764 k. holdas birtok, valamikor a Szent István alapította székesfehérvári társaskáptalannak, illetőleg a Szent Korona és a koronázási jelvények őrzetével megbízott tagjának — kezdetben a prépostnak, később az örkanonoknak: a *custos*-nak — a javadalma volt. A Szent Koronát I. Károly királyunk óta ugyan nem őrzi a székesfehérvári káptalan, de a kuzstodiátus haszonélvezetének királyi főkegyúri jogon történő adományozása továbbra is igen jelentős anyagi juttatás volt; a XVIII. századtól kezdve ismételtelen nem-magyar főpapok részesültek benne.

Érthető tehát Egerváry Ignác piarista rendfőnök igyekezete, hogy amikor az 1800-as évek elején nagy szegénységgel küszködő rendje részére a további működés lehetőségéhez szilárd alapokat keresett, a Felségtől az éppen üresedésben lévő kuzstodiátust kérte javadalomnak.

I. Ferenc királyunk 1807. évi július 10-én kelt elhatározása a nagy érdemeket szerzett rendnek adományozta a birtokot, és azon már 2 év múlva belterjes gazdálkodás kezdődik; a bérletek lejártával a rend házi kezelést vezetett be, amely azóta egyre jelentősebb mértékben szolgálja a magyar termelést.

A kötet bevezető fejezetei a kuzstodiátus rövid történetét, a birtokbahelyezés körülményeit, az 1804. évi hivatalos összeíráskor talált birtokállomány leírását, fejlődésének, a házi kezelés megindulásának és fokozatos kialakulásának a vázolását tartalmazzák, az 5 főrész a gazdaság valamikori és jelenlegi helyzetét ismerteti, mégpedig ágazatonként elkülönítve (növénytermelés, szőlő- és pincegazdaság, állattenyésztés, erdészet, mezőgazdasági ipar), végül külön fejezetek tárgyalják a birtokvezetés, -vezetés és -ellenőrzés, valamint a kegyuraság és a szociális köteleességek kérdéseit.

Az egész anyagon vörös fonálként húzódik végig a szakképzett gazda és lelkiismeretes kutató beható vizsgálódásának a tárgyilagossága és alaposága, az óriási adathalmaz 2 évi levéltári búvárkodásnak és céltudatos rostálómunkának igazán bámulátraméltó eredménye.

Öszintén sajnálom, hogy lapunk korlátozott terjedelme bővebb részletezésre nem ad lehetőséget, ezért csak az „Erdészet“ c. fejezetet ismertetem, rövid összefoglalásban.